

TILKENDEGIVELSE

Meddelt den 11. december 2024

i

Faglig voldgiftssag FV2024-615

3F Transportgruppen

(advokat Evelyn Jørgensen)

mod

DI Overenskomst II

for

Virksomhed 1

(advokat Peter Klint)

1. Uoverensstemmelsen

Sagen angår, om en bestemmelse i en lokalaftale er i strid med Vaskerioverenskomsten, og om den som følge heraf er ugyldig.

2. Påstande

3F Transportgruppen har påstået, at DI Overenskomst II (ADV) skal anerkende, at lokalaftale af 4. marts 2024, pkt. 2.2, 5. afsnit, indgået af Virksomhed 1 om arbejde på Kristi Himmelfartsdag uden helligdagsbetaling strider mod Vaskerioverenskomsten og dermed er ugyldig.

DI Overenskomst II for Virksomhed 1 har påstået frifindelse.

3. Sagens behandling i faglig voldgift

Sagen blev mundtligt forhandlet den 11. december 2024 med højesteretsdommer Søren Højgaard Mørup som opmand.

Som partsudpegede medlemmer fungerede for 3F Transportgruppen forhandlingssekretær Karsten John Kristensen og forhandlingssekretær Jørn Hedengran, begge 3F Transportgruppen.

Som partsudpegede medlemmer fungerede for DI Overenskomst II for Virksomhed 1 personalejuridisk chef Sussi Lillia Skovgaard-Holm og personalejuridisk chef Kristian Steen Lauridsen, begge Dansk Industri.

Der blev afgivet forklaring af tillidsrepræsentant A, forhandlingssekretær i 3F Transportgruppen B og produktionschef hos Virksomhed 1 C.

Der var efter votering ikke flertal for et resultat blandt de partsudpegede medlemmer. Opmanden tilkendegav herefter sin opfattelse af sagen. Tilkendegivelsen blev taget til efterretning, og kendelse blev frafaldet.

4. Sagsfremstilling

Den 4. marts 2024 blev der indgået en lokalaftale mellem Virksomhed 1 og 3F's repræsentant og de på virksomheden beskæftigede vaskerimedarbejdere, som er omfattet af Vaskerioverenskomsten. Af aftalens pkt. 2.2, 5. afsnit, fremgår følgende:

"Kristi Himmelfart, som hvert år falder på en torsdag, byttes rundt med fredagen i samme uge, således at medarbejderne arbejder torsdag, men holder fri om fredagen. Lønnen for Kristi Himmelfart afregnes som ved en almindelig arbejdsdag uden helligdagsbetaling. Hvis en medarbejder indkaldes til overarbejde på fredagen efter Kristi Himmelfart, ydes der overtidsbetaling for helligdage efter Vaskerioverenskomsten § 13, stk. 3. Torsdagen

afholdes som en fredag, hvilket vil sige, at man går til den vanlige tid, som var det en almindelig fredag.”

Det fremgår i øvrigt af aftalen, at den trådte i kraft samme dag og kunne opsiges til den første dag i måneden med tre måneders varsel.

5. Overenskomstgrundlaget

§ 44 i den nugældende Vaskerioverenskomst mellem DI Overenskomst II (ADV) og 3F Fagligt Fælles Forbund, Transportgruppen for Vaskeriarbejdere), som også var gældende, da lokalaftalen blev indgået, lyder således:

”§ 44 Lokale aftaler

Stk. 1. Der kan – under forudsætning af lokal enighed – indgås lokale aftaler, som fraviger eller supplerer overenskomstens bestemmelser. Dette giver mulighed for at afprøve muligheder, som den øjeblikkelige overenskomsttekst ikke tager højde for. Der er endvidere adgang til at indgå lokalafalter om lokalløn, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 2. Lokale aftaler kan af begge parter opsiges med 3 måneders varsel til den første i en måned, medmindre der er truffet aftale om andet varsel, dog skal lokalafalter om lokalløn jf. stk. 1, afsnit 2, opsiges med 6 måneders varsel til udgangen af en måned eller for 14-dages lønnede til udgangen af en lønningsperiode. I tilfælde af opsigelse skal den opsigende part foranledige lokal forhandling herom. For så vidt der ikke opnås enighed, behandles sagen ved et mæglingssmøde. Parterne er ikke løst fra den opsagte aftale, før de anførte regler er iagttaget.

Stk. 3. Overenskomstfravigende aftaler samt lokalafalter om lokalløn skal indgås skriftligt mellem den ansvarlige ledelse på arbejdspladsen og medarbejdernes tillidsrepræsentant – eller såfremt en sådan ikke er valgt, med 3F’s lokale afdeling. De nævnte lokalafalter skal sendes til organisationerne til orientering. For så vidt angår lokalafalter om lokalløn skal aftalen sendes til organisationerne til orientering umiddelbart efter deres indgåelse. I tilknytning til ovenstående bestemmelser gælder, at de i overenskomsten allerede eksisterende muligheder for arbejdsgivers arbejdstidstilrettelæggelse samt allerede eksisterende muligheder for indgåelse og opsigelse af lokalafalter, herunder adgangen til at fravige overenskomstbestemmelser ved lokalafalter, bevares uændrede.”

Af Vaskerioverenskomstens § 12 om overarbejdstillæg fremgår i stk. 3 de takster, der betales for arbejde på forskellige tider af døgnet på søn- og helligdage. Af § 26 om frihedskonto fremgår af stk. 1, at medarbejderne har ret til frihed på bl.a. søgnehelligdage.

Af bilag 4 til overenskomsten fremgår, at der kan etableres ”fire-dages vagter” på virksomheder, hvor en sådan ordning imødekommer driftstekniske eller driftsøkonomiske

hensyn. "Fire-dages vagter" indebærer, at medarbejderne afvikler den normale ugentlige arbejdstid på 4 ugentlige hverdagsvagter a 9 timer og 15 minutter, idet det skal sikres, at der regelmæssigt er 2 sammenhængende fridage. Det fremgår desuden, at hvis der ønskes etableret særordninger, som ikke omfattes af det anførte, optages der forhandling herom mellem virksomhedens ledelse og tillidsrepræsentanten samt den lokale afdeling af 3F, og at ordningens gennemførelse beror på, om der kan opnås enighed herom.

Der er til belysning af den gældende overenskomst fremlagt andre overenskomster.

Af Fællesoverenskomst mellem Industrifagene og Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark og Specialarbejderforbundet i Danmark fra 1977 fremgår i § 52, stk. 4 og 5, at der ikke i overenskomstperioden på enkelte virksomheder eller inden for de enkelte foreninger af arbejdsgivere kan træffes aftaler, der fraviger eller supplerer overenskomstens bestemmelser, bortset fra § 6 (om særlige tillæg og ydelser) og § 8 (om akkordløn og produktionstillæg), og at sådanne aftaler er ugyldige, medmindre de skriftligt godkendes af såvel Industrifagene som begge fagforbund.

Tilsvarende bestemmelser findes i § 56, stk. 4 og 5, i Overenskomst mellem Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark og Specialarbejderforbundet i Danmark og Foreningen af Danske Vaskerier 1991-1993 og § 51, stk. 4 og 5, i Overenskomst 2007-2010 mellem Arbejdsgiverforeningen for Danske Vaskerier og Fagligt fælles Forbund – 3F.

Af bilag 16 til Overenskomster mellem Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark og Specialarbejderforbundet i Danmark og Foreningen af Danske Vaskerier 2000-2004 fremgår, at der indføres en bestemmelse om, at der – under forudsætning af lokal enighed – kan gennemføres forsøg, som fraviger overenskomstens bestemmelser. Det fremgår, at forsøgsordninger af denne karakter forudsætter overenskomstparternes godkendelse.

Tilsvarende fremgår af bilag 5 til Overenskomst 2007-2010 mellem Arbejdsgiverforeningen for Danske Vaskerier og Fagligt fælles Forbund – 3F.

Af protokollat nr. 16 fra forhandlingerne om vaskerioverenskomsten i 2010 fremgår, at det nævnte bilag 5 til Overenskomst 2007-2010 mellem Arbejdsgiverforeningen for Danske Vaskerier og Fagligt fælles Forbund – 3F bortfalder og erstattes af en ny bestemmelse med en ordlyd svarende til den nedenfor citerede bestemmelse i § 49. Det fremgår endvidere, at "overenskomsten konsekvensrettes, således at forudsætningen om overenskomstparternes godkendelse af lokale aftaler bortfalder."

Af Vaskerioverenskomsten 2010-2012 mellem DI Overenskomst II (ADV) og 3F Transport fremgår af § 49:

”Stk. 1. Der kan – under forudsætning af lokal enighed – indgås aftaler, som fraviger eller supplerer overenskomstens bestemmelser. Dette giver mulighed for at afprøve muligheder, som den øjeblikkelige overenskomsttekst ikke tager højde for. Sådanne lokalaftaler skal indgås skriftligt mellem den ansvarlige ledelse på arbejdspladsen og medarbejdernes tillidsrepræsentant – eller såfremt en sådan ikke er valgt, med 3F’s lokale afdeling.

Stk. 2. Lokale aftaler kan af begge parter opsiges med 3 måneders varsel til den 1. i en måned. I tilfælde af opsigelse skal den opsigende part foranledige lokal forhandling herom. For så vidt der ikke opnås enighed, behandles sagen ved et mæglingssmøde. Parterne er ikke løst fra den opsagte aftale, før de i afsnit 4 anførte regler er iagttaget.

Stk. 3. Overenskomstfravigende aftaler skal sendes til organisationerne til orientering.”

Af protokollat nr. 7 fra forhandlinger mellem DI Overenskomst II og 3F Fagligt Fælles Forbund, Transport om Fællesoverenskomsten 2017, fremgår, at parterne var enige om at indsætte en ny paragraf i overenskomsten om lokalaftaler. Paragraffen havde ikke samme ordlyd som Vaskerioverenskomstens regel om lokalaftaler. Det fremgår endvidere af protokollatet, at parterne var ”enige om, at de i overenskomsten allerede eksisterende muligheder for arbejdsgivers arbejdstidstilrettelæggelse samt allerede eksisterende muligheder for indgåelse og opsigelse af lokalaftaler, herunder adgangen til at fravige overenskomstbestemmelser ved lokalaftaler, bevares uændrede,” dvs. svarende til § 44, stk. 3, 3. pkt., i den gældende vaskerioverenskomst.

Der er endvidere fremlagt uddrag af Industriens Overenskomst 2023-2025 mellem DI Overenskomst I og CO-Industri samt Fællesoverenskomst DI Overenskomst II og 3F Fagligt Fælles Forbund, Transportgruppen, for lagerarbejdere, chauffører og havnearbejdere 2023-2025.

6. Forklaringer

A har forklaret bl.a., at han har været med til at indgå den lokalaftale, som sagen angår. Det gjorde han efter ønske fra sine kollegaer. Han synes, at det er en god aftale, fordi den giver en forlænget weekend. Det er 3F, der har taget initiativ til denne sag.

B har forklaret bl.a., at 3F Transportgruppen må forsvare overenskomsten, uanset om lokalaftalen er et ønske fra medarbejdernes side. Det kan få vidtrækkende konsekvenser, hvis man ved lokalaftale frit kan bytte om på helligdage og hverdage, så de ansatte f.eks. arbejder i påsken og holder fri om efteråret. Man kan godt aftale, at der skal arbejdes på en helligdag og fravige overenskomstens § 26, men der skal betales for det. Man kan derimod ikke indgå lokalaftale om betalingen på en helligdag og fravige § 12.

Lokalaftalen ville have været gyldig, hvis den var indgået med afdelingens godkendelse i overensstemmelse med bilag 4.

C har forklaret bl.a., at han er produktionschef i Virksomhed 1s afdeling i Kastrup. Virksomhed 1 er en del af en international koncern. I Danmark er der et hovedkontor og 18 afdelinger (vaskerier), der vasker for private kunder og erhvervs-kunder. Der er 35 ansatte i Kastrup. De ansatte arbejder mandag til torsdag kl. 6-14 eller kl. 7-15. Om fredagen har de fri en halv time tidligere. Arbejdstiden er fast.

Lokalaftalen blev indgået på baggrund af et ønske fra nogle af de ansatte, der gerne ville holde fri samlet i tre dage. Han talte med samtlige ansatte, og alle tilsluttede sig ønsket. Virksomhed 1 ville gerne imødekomme ønsket og vise fleksibilitet. Det er underordnet for Virksomhed 1, om arbejdet udføres på en torsdag eller en fredag. Han er også selv glad for aftalen, for så kunne han selv holde fri om fredagen. De ansatte skulle ikke arbejde mere om torsdagen, end de skulle have arbejdet om fredagen, idet de havde fri om torsdagen på det tidspunkt, hvor de ville have haft fri om fredagen. De fik samme løn, som de ville have fået for at arbejde om fredagen. Alle var tilfredse med aftalen. Derimod var de ansatte utilfredse, da 3F meddelte, at aftalen var ugyldig. Virksomhed 1 fører sagen af hensyn til medarbejderne.

7. Parternes argumenter

3F Transportgruppen har anført navnlig, at adgangen til at fravige overenskomsten ifølge § 44, stk. 1, 2. pkt., er betinget af, at der er tale om "muligheder, som den øjeblikkelige overenskomsttekst ikke tager højde for".

Da overenskomsten i § 12, stk. 3, tager højde for arbejde på en helligdag med den deri aftalte betaling, er der modsætningsvist ikke adgang til at fravige overenskomsten.

Bestemmelserne om helligdage og betalingen herfor i overenskomstens § 12 og § 26 må anses for udtømmende.

Vaskerioverenskomstens § 44, stk. 3, sidste pkt., bestemmer, at eksisterende muligheder for indgåelse af lokalaftaler bevares uændrede. Det indebærer, at overenskomstens bilag 4 fortsat har selvstændig betydning. Bilaget indgår da også fortsat som et bilag til overenskomsten. Lokalaftalen er omfattet af bilag 4, hvoraf det fremgår, at andre fravigelser vedrørende arbejdstiden end angivet i bilag 4 om "fire dages-vagter" kun gyldigt kan aftales med lokalafdelingens godkendelse.

DI Overenskomst II for Virksomhed 1 har anført navnlig, at Vaskerioverenskomstens § 44, stk. 1, skal fortolkes i overensstemmelse med sin ordlyd, hvorefter der er adgang til at indgå lokale aftaler, som fraviger eller supplerer Vaskerioverenskomstens bestemmelser.

Det er alene et krav efter stk. 1, at der er lokal enighed om at indgå aftale. Uanset om lokalaftalen af 4. marts 2024 fraviger eller supplerer overenskomsten, er den derfor i overensstemmelse med § 44, stk. 1.

Det anførte i § 44, stk. 1, 2. pkt., om, at 1. pkt. giver mulighed for at afprøve muligheder, som den øjeblikkelige overenskomsttekst ikke tager højde for, er alene en forklaring af hensigten med bestemmelsens 1. pkt. og udgør ikke en selvstændig betingelse for, at der kan indgås en lokalaftale. Når det er muligt at fravige overenskomsten, må det i sagens natur være et forhold, der er reguleret i overenskomsten, og det kan derfor ikke være en betingelse for at kunne indgå en lokaleaftale, at forholdet slet ikke må være reguleret i overenskomsten. Under alle omstændigheder tager Vaskerioverenskomsten ikke højde for, at de lokale parter ønsker at bytte rundt på to dage i en bestemt uge.

Bilag 4 regulerer kun en permanent ændring af arbejdstidens placering. Lokalaftalen er derfor ikke omfattet af bilag 4.

8. Opmandens tilkendegivelse

Vaskerioverenskomsten indeholder en generel bestemmelse om lokalaftaler i § 44. Af § 44, stk. 1, fremgår, at der kan indgås lokale aftaler, som fraviger eller supplerer overenskomstens bestemmelser, hvis der lokalt er enighed herom. Det er således efter ordlyden alene en betingelse, at der er enighed herom. Der er ikke anført nogen begrænsning med hensyn til, hvilke bestemmelser der kan fraviges eller suppleres.

Bestemmelsen i § 44, stk. 1, 2. pkt., hvori det udtrykkeligt er anført, at muligheden for at indgå lokalaftaler indebærer, at man lokalt kan afprøve muligheder, som den øjeblikkelige overenskomsttekst ikke tager højde for, er ikke formuleret som en begrænsning af den lokale aftalekompetence. Hvis bestemmelsen sætter en grænse for den lokale aftalekompetence, må den i givet fald være meget vid.

I det foreliggende tilfælde går lokalaftalen ud på, at de ansatte i Virksomhed 1 skal arbejde på Kristi Himmelfartsdag til samme løn og tid, som de ville have arbejdet til og for næste dag (om fredagen), hvor de så til gengæld har fri. Det er ubestridt, at aftalen blev indgået efter ønske fra de ansatte. Aftalen blev indgået i marts 2024 og kan opsiges med tre måneders varsel. Den er således alene uopsigelig for så vidt angår Kristi Himmelfartsdag i 2024.

Lokalaftalen må efter det anførte anses for en gyldigt aftalt fravigelse fra Vaskerioverenskomsten inden for rammerne af overenskomstens § 44, stk. 1.

Spørgsmålet er herefter, om lokalaftalen er omfattet af overenskomstens bilag 4 om "fire dages-vagter".

Bilag 4 regulerer efter sin ordlyd, hvorledes arbejdstiden skal fordeles på de enkelte dage, hvis arbejdstiden fordeles på 4 dage i stedet for på 5 dage. Bilaget indeholder desuden en begrænsning i adgangen til at indgå lokalaftaler om de forhold, som er reguleret i bilag 4.

Den foreliggende lokalaftale er ikke en aftale om at afvikle den ugentlige arbejdstid på færre dage, end arbejdstiden ellers skulle afvikles på, men om hvilke dage der skal arbejdes på i den uge, hvori Kristi Himmelfartsdag falder.

Lokalaftalen er derfor ikke omfattet af bilag 4.

DI Overenskomst II for Virksomhed 1s frifindelsespåstand tages derfor til følge.

Opmanden bestemte, at hver part skal betale egne sagsomkostninger og hver betale halvdelen af opmandens honorar.

København, den 16. december 2024

Søren Højgaard Mørup